

این واشر سیاه سوخته

تعمیر و نگهداری شیرهای آب

«حمیدرضا داداشی»

قطره قطره

جمع گردد

وانگهی دریا شود

همه ما این ضرب‌المثل را شنیده‌ایم. کافی است یک ظرف خالی زیر شیر آبی که چکه می‌کند بگذارید تا متوجه شوید، در عرض چند ساعت چه حجم زیادی از آب هدر می‌رود. واشرهای شیر آب قیمتی ندارند، اما در صورتی که خراب باشند، هزینه آب مصرفی خانواده را به اندازه چشم‌گیری افزایش می‌دهند؛ ضمن اینکه هدر دادن منابع انرژی، از نظر شرعی و اخلاقی درست نیست. حالا این سؤال پیش می‌آید که: «چه باید کرد؟» بعضی افراد عادت دارند برای هر کاری - هر چند جزئی - سراغ تعمیرکار بروند و هزینه تعمیر روی دست خود بگذارند. ولی خوب است بدانید که تعویض واشر و مغزی شیرهای آب کار سختی نیست. کافی است مطلب این شماره را با دقت و حوصله بخوانید و مرحله به مرحله پیش بروید.

همه چیز زیر سر این حلقه کوچک سیاه سوخته است!

وقتی که شیر آب به چکه کردن می‌افتد، در بیشتر موارد از خرابی واشر آن است (و خیلی کم پیش می‌آید که ایراد از مغزی شیر باشد). حالا چه جوری بفهمیم که ایراد از کجاست؟ در هر کاری ابتدا کوتاه‌ترین و ساده‌ترین راه را انتخاب می‌کنیم و بعد اگر نتیجه نگرفتیم راه‌های بعدی را امتحان می‌کنیم.

۱. جریان آب را قطع می‌کنیم. معمولاً برای سینگ‌های ظرف‌شویی، روشویی و ... شیرهای بین‌راهی در نظر می‌گیرند. (می‌گویند بعد از پررزش برق در کنار تخت‌خواب، شیرهای بین‌راهی از دیگر نشانه‌های خوش‌بختی است.) شیرهای بین‌راهی این فایده را دارند که هنگام تعویض یا تعمیر شیرهای آب، مجبور نیستیم آب کل ساختمان را قطع کنیم و دیگران می‌توانند به کارهایشان می‌رسند. اگر نباشند، مجبوریم فلکه یا شیر اصلی آب (در محفظه کنتور یا شیر ورودی ساختمان) را ببندیم.

۲. درپوش کوچک دستگیره شیر را که یا به رنگ قرمز است یا آبی، با استفاده از پیچ‌گوشتی جدا می‌کنیم. (این درپوش‌ها به راحتی جدا می‌شوند، بنابراین با فشار بی‌مورد به آن‌ها آسیب نزنید.)

۳. با استفاده از پیچ‌گوشتی مناسب (دوسو یا چهارسو) پیچ اتصال دسته به مغزی را باز می‌کنیم.

۴. با استفاده از آچار مناسب (آچار فرانسه یا آچار تخت یا آچار رنگی شماره ۱۶)، مغزی را در جهت خلاف عقربه‌های ساعت باز می‌کنیم.

۵. پیچ یا مهره نگهدارنده واشر را با پیچ‌گوشتی یا آچار مناسب باز می‌کنیم و واشر خراب را از مغزی جدا می‌کنیم. (بعضی از پیچ‌خور یا مهره‌خور نیستند و از نوع فشاری هستند. در این صورت پیچ‌گوشتی دوسو را پشت واشر بیندازید و واشر را در بیاورید. مراقب چشم‌وچالتان باشید!)

۶. واشر نو هم‌اندازه آن را به جای واشر خراب می‌گذاریم و آن را در جای خود محکم می‌کنیم.

۷. مغزی را در جای خود قرار می‌دهیم و با آچار در جهت عقربه‌های ساعت سفت می‌کنیم. (توصیه می‌شود پیش از بستن مغزی در جای خود، جریان آب را چند لحظه‌ای به آرامی برقرار کنید تا اگر خرده‌های واشر، گل یا رسوبات یا هر شیء خارجی در لوله آب وجود دارد، تخلیه شود.)

۸. دسته شیر را در جای خود می‌بندیم و درپوش دسته شیر را سر جای خود قرار می‌دهیم.

برخی معتقدند «شیر آب» به این دلیل شیر گفته شده که در گذشته بر سر لوله آب خانه‌ها مجسمه کوچکی از کله شیر بود و وقتی می‌خواستند جریان آب را باز و بسته کنند می‌گفتند «شیر آب را باز کن یا ببند». بعدها به جای «شیر آب»، کلمه «شیر» را به تنهایی بکار می‌بردند. نقل دیگری هم وجود دارد که؛ در سال‌های دور ایران در تهران مردم از آب چاه که تمیز و سالم نبود استفاده می‌کردند. در شهر تهران تنها سه قنات وجود داشت که یکی از این قنات‌ها که به سرچشمه معروف بود، متعلق به سرمایه‌داری بود که بچه‌دار نمی‌شد. این سرمایه‌دار نذر کرد اگر بچه‌دار شود برای تهرانی‌ها آب لوله‌کشی فراهم کند. پس از مدتی بچه‌دار شد و برای ادای نذرش به اتریش رفت تا مهندسانی را از آنجا برای لوله‌کشی آب بیاورد. از آنجا که در برخی کشورها مجسمه حیوانی که برای آنها مقدس بود را بر سر خروجی آب قرار می‌دادند، اتریشی‌ها، بر سر خروجی آب، سردیسی از شیر نصب می‌کردند و مردم هر وقت برای برداشتن آب به آنجا می‌رفتند، می‌گفتند: رفتیم از سر شیر آب آوردیم.

دو نکته

۱. گاهی ممکن است اشکال در عملکرد مغزی شیر، مثل سفت شدن و یا دیرعمل کردن آن، به دلیل خرابی (انبساط یا به اصطلاح «باد کردن») واشر باشد. بنابراین پیش از تعویض مغزی، از سالم بودن واشر مطمئن شوید.
۲. گاهی دسته‌های شیر آب هرز می‌شوند که در این صورت، یا خارهای دسته شیر (برآمدگی‌های دالبرمانندی که اصطلاحاً به آن «هزار خار» گفته می‌شود) ساییده شده‌اند و یا خارهای مغزی شیر در محل اتصال دسته آسیب دیده‌اند. در این صورت می‌توانید کمی نوار تفلون به محل هزار خار مغزی ببندید. در صورتی که مشکل حل نشد، چاره‌ای نیست جز تعویض دسته یا مغزی شیر.

تعویض

مغزی خراب

مغزی شیرهای آب مثل هر ابزار مکانیکی، دیر یا زود خراب می‌شود. نشانه‌های خرابی مغزی این است که یا هرز می‌شود و با چرخاندن دسته شیر، عمل نمی‌کند و باز و بسته نمی‌شود، یا اینکه سفت می‌شود و یا دیر عمل می‌کند؛ یعنی دسته را چند دور باید بچرخانیم تا باز شود و جریان آب را برقرار کند. در این صورت باید مغزی خراب را تعویض کرد، چون مغزی از آن قطعه‌هایی است که معمولاً تعمیرشدنی نیست. فکر نمی‌کنم نیاز باشد که مراحل تعویض مغزی را توضیح دهم، چون شما حالا با باز و بسته کردن مغزی آشنا شده‌اید. فقط توجه داشته باشید، مغزی‌هایی که خریداری می‌کنید، آماده استفاده‌اند. بنابراین، بدون آنکه آن‌ها را دست‌کاری (باز و بسته) کنید، به همان شکل در جای خود قرار دهید و با آچار سفت کنید.

کار از

محکم کاری عیب می‌کند!

یک ضرب‌المثل معروف هست که می‌گوید: «کار از محکم کاری عیب نمی‌کند.» اما من می‌خواهم بگویم گاهی «کار از محکم کاری عیب می‌کند.» بعضی‌ها عادت دارند هر چیز بستنی را محکم ببندند؛ از در شیشه‌ مربا و بطری آب (که داد کوچک‌ترها را درمی‌آورد) گرفته تا در تاکسی (که اعتراض راننده را به همراه دارد) و شیر آبی که خراب می‌شود.

بله! فوت کوزه‌گری این شماره همین است. به هیچ‌وجه شیر آب را محکم نبندید. چرا؟ شیر آب ابزار حساسی است که باید با آن با ملامت رفتار کرد. اگر شیر آب را محکم ببندید، به آن آسیب جدی می‌زنید که واضح‌ترین آن خراب شدن و خورده شدن واشر است. مغزی‌ها هم در صورتی که تحت فشار قرار بگیرند، ممکن است خراب شوند. از آن بدتر اینکه محکم بستن شیر آب ممکن است باعث خوردگی اجزای داخلی شیر بشود. بنابراین توصیه‌ اکید می‌کنم که شیر را به آرامی ببندید و همین که جریان آب قطع شد و شیر چکه نکرد، دست از سر آن بردارید و بیشتر از آن سفت نکنید.

هنگام تعویض واشر و مغزی هم مغزی را بیش از اندازه سفت نکنید. مغزی‌ها یک واشر حلقه‌ای دارند که آن‌ها را آب‌بندی می‌کند و نیازی نیست که بیش از حد سفت شوند. بنابراین به نوار تفلون هم نیازی نیست.

نکته

آخر اینکه همیشه یک پارچهٔ نخی و نرم در دسترس داشته باشید و شیرهای آب (به‌خصوص شیرهای حمام) را بعد از اینکه کارتان با آن‌ها تمام شد، خشک کنید تا براق بمانند و لکه‌دار و کدر نشوند.

